

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้บริการประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน ของนักเรียนโรงเรียนสตรีรัตนบุรี ปีการศึกษา 2535 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ลักษณะพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการจำเป็นของนักเรียนโรงเรียนสตรีรัตนบุรีผู้ใช้สื่อมวลชนในปริมาณที่สูง (Heavy Users) ทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนสตรีรัตนบุรีเป็นโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนสตรีล้วน และ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่นานช่วงของวัยรุ่นอันเป็นกลุ่มเป้าหมายตรงตามความประสงค์ที่จะทำการศึกษารโดยผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะนักเรียนที่มีการใช้สื่อมวลชนในปริมาณที่สูงเท่านั้น เพื่อต้องการศึกษาว่านักเรียนวัยรุ่นสตรีมีพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อมวลชนอย่างไร และมีความต้องการอย่างไรในการเปิดรับสื่อมวลชน

ในการศึกษาวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยนำวิธีการวิจัยในเชิงปริมาณกับนักเรียนทั้งโรงเรียนเพื่อคัดเลือกผู้ที่ใช้สื่อมวลชนในปริมาณที่สูงที่สุด จำนวน 85 คน มาเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แล้วทำการศึกษาในเชิงคุณภาพกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 85 คนนี้ โดยทำการสัมภาษณ์แบบจัดกลุ่ม (Focus Group) และ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) เพื่อให้ได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎี "การบริการประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน" (The Uses and Gratification Approach) กับแนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นมาเป็นแนวทางการศึกษาครั้งนี้ ผลของการศึกษาวิจัยได้สนับสนุนข้อสันนิษฐานของการวิจัย และน่าจะเป็นข้อสรุปในการศึกษาประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของวัยรุ่นสตรีที่มีการใช้สื่อมวลชนใน

ปริมาณที่สูง โดยสรุปได้ 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. นักเรียนวัยรุ่นโรงเรียนสตรีรัตนบุรีผู้ใช้สื่อมวลชนในปริมาณที่สูงมีการเปิดรับสื่อมวลชนทั้งหมด 10 ประเภท เรียงตามลำดับการเปิดรับมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุดดังต่อไปนี้

- 1.1. โทรทัศน์
- 1.2. วิทยุ
- 1.3. หนังสือการ์ตูน
- 1.4. เทปเพลง
- 1.5. นิตยสาร
- 1.6. นวนิยาย
- 1.7. เครื่องเล่นเกมส์
- 1.8. หนังสือพิมพ์
- 1.9. วิทยุ
- 1.10. ภาพยนตร์

2. นักเรียนวัยรุ่นโรงเรียนสตรีรัตนบุรีผู้ใช้สื่อมวลชนในปริมาณที่สูงอยู่ใกล้สื่อมวลชนสื่อใดสื่อหนึ่งหรือหลายสื่อเกือบตลอดเวลา มีการใช้สื่อมวลชนทั้งที่บ้านและโรงเรียน และมีการเปิดรับสื่อมวลชนตามประเภทของเนื้อหา 3 ประเภท โดยเปิดรับเรียงลำดับจากมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุดดังนี้

2.1. เนื้อหาประเภทบันเทิง นักเรียนเปิดรับจากสื่อมวลชน 10 สื่อ คือโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือการ์ตูน เทปเพลง นิตยสาร นวนิยาย เครื่องเล่นเกมส์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และภาพยนตร์ จุดเด่นของเนื้อหาประเภทนี้ที่นักเรียนให้ความสนใจเปิดรับมากที่สุดแก่ละครที่มีเนื้อหาเน้นเกี่ยวกับวัยรุ่น ทั้งเนื้อเรื่องดาราผู้แสดง เรื่องประเภทตลกที่ให้ความสนุกสนาน หรือเรื่องประเภทบู๊ ตื่นเต้น

ส่วนเพลงจะเน้นที่ความชอบนักเรียน ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นนักเรียนวัยรุ่นและเป็นชาย

2.2. เนื้อหาประเภทข่าว นักเรียนเปิดรับจากสื่อมวลชน 4 สื่อ ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวิทยุ จุดเด่นของเนื้อหาประเภทนี้ที่นักเรียนสนใจเปิดรับมาก ได้แก่ ข่าวประเภทอุบัติเหตุ ข่าวอาชญากรรม ข่าวฆาตกรรม ช่มชู้ ข่าวบันเทิง และข่าวต่างประเทศ

2.3. เนื้อหาประเภทความรู้ นักเรียนเปิดรับจากสื่อมวลชน 5 สื่อ คือ โทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ และวิทยุ จุดเด่นของเนื้อหาประเภทนี้ที่นักเรียนสนใจเปิดรับมาก ได้แก่ ความรู้ทั่วไป อาทิ ความรู้ทางด้านเกี่ยวกับเรื่องของสตรี ความรู้เกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บ และความรู้ที่เป็นเกร็ดความรู้ทั่วไป ความรู้อีกประการหนึ่งที่นักเรียนสนใจคือ ความรู้เสริมหลักสูตรการเรียนในโรงเรียน อาทิ การสอนภาษาอังกฤษ ทางโทรทัศน์ รายการตอบปัญหาทางคณิตศาสตร์ ส่วนความรู้ที่สอนตามหลักสูตรจริงในระดับมัธยมศึกษา นั้น ไม่ปรากฏว่ามีการเปิดรับจากสื่อมวลชนแต่อย่างใด เนื่องจากเนื้อหาประเภทความรู้ตามหลักสูตรที่ปรากฏ มีเฉพาะการสอนตามหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา

สรุปได้ว่า นักเรียนเปิดรับ "เนื้อหาประเภทบันเทิง" จากสื่อมวลชนมากที่สุด และการเปิดรับสื่อมวลชนนี้ กล่าวได้ว่าสื่อ โทรทัศน์ เป็นสื่อมวลชนที่มีความหลากหลายมากที่สุดและนักเรียนได้เปิดรับมากที่สุดตามเนื้อหาทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว

3. นักเรียนวัยรุ่นสตรีผู้ใช้สื่อมวลชนในปริมาณที่สูงได้เปิดรับสื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการจำเป็น 4 ประการ ได้แก่

3.1. ความต้องการทางด้านอารมณ์ นักเรียนโรงเรียนสตรีนนทบุรีผู้ใช้สื่อมวลชนในปริมาณที่สูงส่วนใหญ่มักจะเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เมื่อเกิดความ

รู้สึกทางด้านจิตใจต่าง ๆ อาทิ ความรู้สึกเห็นคุณค่า ความรู้สึกเครียด ความรู้สึกเบื่อหน่าย ความรู้สึกเหงาและกลัว ความรู้สึกไม่สบายใจและความประทับใจ

3.2. ความต้องการสร้างความเชื่อมั่น ความมั่นใจ ความมั่นคง และสถานภาพ นักเรียนเปิดรับสื่อมวลชน เพราะต้องการได้รับยอมรับจากเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนสนิทว่า มีความสามารถในการแข่งขันเล่นเกมส์ ในการรู้เรื่องต่าง ๆ จากสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับบุคคลในวงการบันเทิง และต้องการให้บิดามารดาหรือคนรู้จักยอมรับในความสามารถทำอาหาร หรือ ขนมหวานอันเป็นงานของสตรี ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการทางด้านสังคม

3.3. ความต้องการข่าวสารความรู้ นักเรียนเปิดรับเมื่อต้องการมีความรู้เท่าทันผู้อื่น และเพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการยกระดับของตนเอง และเพื่อให้สถาบันของตนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลโดยทั่วไป เพื่อเตือนสติตนเองให้ระมัดระวังภัยสังคมถือได้ว่าเป็นความต้องการทั้งทางด้านจิตใจและสังคม

3.4. ความต้องการหนีหนีจากสภาพความเป็นจริงชั่วขณะ นักเรียนเปิดรับเมื่อประสบกับปัญหาทางสังคมที่นักเรียนไม่ต้องการที่จะประสบ อาทิ การได้รับความกดดันจากพ่อแม่ การได้รับทราบความจริงที่ไม่พึงประสงค์

สรุปได้ว่า การเปิดรับสื่อมวลชนของนักเรียนโรงเรียนสตรีนนทบุรีผู้ใช้สื่อมวลชนในปริมาณที่สูงเกิดจากความต้องการจำเป็น (Needs) 4 ประการ อันเป็นแรงจูงใจทำให้นักเรียนชอบเปิดรับสื่อมวลชน โดยสนองความต้องการที่สำคัญมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ความต้องการทางด้านอารมณ์ (Affective Need) อันดับต่อมาคือ ความต้องการความมั่นใจ และสถานภาพ (Integretive Need) ความต้องการข่าวสารความรู้และความเข้าใจ (Cognitive Need) และ ความต้องการหนีหนีจากสภาพความเป็นจริงชั่วขณะ (Escape Need) ซึ่งความต้องการทั้งหมด

ดังกล่าวนี้จัดอยู่ในประเภทความต้องการทางด้าน จิตใจ และ สังคม ของนักเรียน เป็นอย่างมาก และเมื่อสื่อมวลชนก็ได้สนองความต้องการของนักเรียน จึงเป็นผลให้นักเรียนได้รับประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้อง

1. เนื่องจากนักเรียนเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการทางด้าน บันเทิงมากที่สุด และ สื่อมวลชนในปัจจุบันก็ได้เสนอเนื้อหาที่หลากหลายแก่นักเรียน ดังนั้น ครู-อาจารย์ผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาอาจจะให้เหตุผลและให้คำแนะนำในการเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการ อดทนให้เกิดประโยชน์แก่ตัวนักเรียน ให้มากและให้เหมาะกับการใช้เวลาในการเปิดรับ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเองในอนาคต
2. การบริการสื่อมวลชนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อาทิ ห้องสมุด น่าจะได้สรรหาสื่อมวลชนที่ให้ทั้งด้านความบันเทิง ข่าวสาร ความรู้ ตรงกับความชอบ และความสนใจของนักเรียน เพื่อที่นักเรียนจะได้ใช้เวลาในการเปิดรับสื่อมวลชนในโรงเรียนอย่างเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนที่เป็นวัยรุ่นสตรี
3. เมื่อทราบความต้องการจำเป็นในการเปิดรับสื่อมวลชนของนักเรียน ดังกล่าวนี้แล้ว สื่อมวลชนหลายแขนงที่นักเรียนเปิดรับนี้น่าจะได้มีการปรับปรุงเนื้อหา และวิธีการนำเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อความต้องการอันหลาย ๆ ด้านดังกล่าว เพื่อให้วัยรุ่นสตรีได้รับประโยชน์และความพึงพอใจอันจะส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งทางด้าน "จิตใจ" ให้สามารถเผชิญกับปัญหาทาง "สังคม" และช่วยแก้ปัญหาทางสังคมได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต

ผลจากการศึกษาประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของนักเรียนโรงเรียนสตรีนนทบุรีนี้ ได้ทราบแต่เฉพาะพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการของนักเรียน"วัยรุ่นสตรี"เท่านั้น จึงน่าจะมีการศึกษานกลุ่มเป้าหมายนักเรียน"วัยรุ่นชาย" บ้าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย